

**UCHWAŁA NR XIX/202/2026
RADY POWIATU NIŻAŃSKIEGO**

z dnia 10 lutego 2026 r.

**w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Nizańskim na lata
2026-2028**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1684) oraz na podstawie art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49 t.j.),

Rada Powiatu Nizańskiego uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Nizańskim na lata 2026-2028, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Nizańskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Sylwester Daśko

*Załącznik do
Uchwały Nr XIX/202/2026
Rady Powiatu Nizańskiego
z dnia 10 lutego 2026 r.*

**POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU
PIECZY ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE NIŻAŃSKIM
NA LATA 2026-2028**

OPRACOWANY PRZEZ
POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W NISKU
Nisko 2026 r.

SPIS TREŚCI:

I.	Wstęp	3
II.	Podstawy prawne Programu	5
III.	Diagnoza środowiskowa.....	5
3.1.	Zagrożenia i dysfunkcje rodzin	7
3.2.	Instytucje i organizacje działające w zakresie pomocy społecznej i wspierania osób i rodzin na terenie powiatu	10
IV.	Rodzinne i instytucjonalne formy opieki zastępczej	11
4.1.	Organizacja pieczy zastępczej w powiecie nizańskim	16
4.1.1.	Organizacja rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie nizańskim	19
4.1.2.	Organizacja instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie nizańskim	28
4.1.3.	Usamodzielniający się wychowankowie pieczy zastępczej	31
V.	Limit rodzin zastępczych zawodowych	32
VI.	Wnioski do Programu	32
VII.	Cele i kierunki Programu	36
7.1.	Cel główny i cele szczegółowe	36
7.2.	Cele szczegółowe, zaplanowane działania i przewidywane efekty	37
7.3	Kierunki działań	45
7.3.1.	Plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej	45
7.3.2.	Plan ograniczenia instytucjonalnej pieczy zastępczej	47
VIII.	Beneficjenci Programu	49
IX.	Realizatorzy Programu	50
X.	Monitorowanie Programu i ewaluacja	50
XI.	Zakończenie	51

I. WSTĘP

Podstawą opracowania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej jest art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r., poz. 49).

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców biologicznych.

Organizacja pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na powiecie.

Stosując ustawę, należy mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną – do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka, powrotu do rodziny, utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów, stabilnego środowiska wychowawczego, kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku, pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia, ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka, informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości, ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem, poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej, dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.

Organizując pieczę zastępczą należy zapewnić realizację planu pracy z rodziną lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalnorekreacyjnych.

Mając powyższe na względzie ustawodawca wskazał zadania własne powiatu związane z zapewnieniem dzieciom pieczy zastępczej.

Do głównych zadań w tym zakresie należą: organizowanie opieki i wychowania w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo - wychowawczych, tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych, prowadzenie placówek opiekuńczo - wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym, organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo -

wychowawczej typu rodzinnego, organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia oraz specjalistycznego poradnictwa, zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich oraz finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu a także finansowanie szkoleń, o których mowa wyżej.

Do zadań własnych powiatu należy również organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia oraz przyznawanie osobom usamodzielnianym pomocy na usamodzielnienie i zagospodarowanie oraz na kontynuowanie nauki, a także udzielanie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyraźnie podzieliła kompetencje między samorząd gminny i powiatowy w zakresie pracy z rodziną biologiczną, co należy do zadań własnych gmin a organizacją przez powiat pieczy zastępczej.

Aby lokalny system wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przynosił pożądane efekty należy położyć szczególny nacisk na profilaktykę oraz pracę z rodziną biologiczną. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej ma być ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej.

Niniejszy dokument, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań nakreśla kierunki działań w perspektywie 3-letniej, których głównym celem będzie zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc w rodzinnych i instytucjonalnych formach opieki zastępczej.

Niniejszy program został opracowany przez pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku.

II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej, w tym zadania zapisane w niniejszym Programie, podejmowane są i realizowane w oparciu o następujące przepisy i dokumenty:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) Konwencja o Prawach Dziecka;
- 3) Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r., poz. 107);
- 4) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r., poz. 49);
- 5) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r., poz. 1214);
- 6) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720 ze zm.).

III. DIAGNOZA ŚRODOWISKOWA

Powiat nizański leży w południowo-wschodniej Polsce, leży w Kotlinie Sandomierskiej na skraju Puszczy Sandomierskiej. Rozpościera się po obu stronach rzeki San w północnej części województwa podkarpackiego, zajmując powierzchnię 786 km². Administracyjnie należy do województwa podkarpackiego. Graniczy z powiatami: leżajskim, stalowowolskim, rzeszowskim, kolbuszowskim, janowskim (lubelskie) i biłgorajskim (lubelskie).

W jego skład wchodzi następujące gminy miejskie: Nisko, Rudnik nad Sanem i Ulanów oraz gminy wiejskie: Harasiuki, Jarocin, Jeżowe i Krzeszów. W północnej części powiatu usytuowane jest miasto Nisko – miasto na prawach powiatu.

Według danych GUS na dzień 31.12.2024 r. liczba mieszkańców powiatu nizańskiego wynosiła 64 406 (w tym 31 183 mężczyzn oraz 32 223 kobiet) (źródło: GUS – Bank Danych Lokalnych).

61,2% mieszkańców powiatu nizańskiego jest w wieku produkcyjnym, 17,3% w wieku przedprodukcyjnym, a 21,5% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. Liczbę ludności w podziale na płeć w poszczególnych gminach powiatu nizańskiego wg stanu na dzień 31.12.2024 r. przedstawia tabela nr 1.

Tabela Nr 1: Liczba mieszkańców powiatu nizańskiego z podziałem na gminy i płeć według stanu na dzień 31.12.2024 roku

Wyszczególnienie	kobiety	mężczyźni	ogółem
Gmina Nisko	10 880	10 249	21 129
Gmina Rudnik nad Sanem	4 937	4 839	9 776
Gmina Ulanów	3 967	3 868	7 835
Gmina Krzeszów	2 075	2 013	4 088
Gmina Harasiuki	2 854	2 823	5 677
Gmina Jarocin	2 527	2 503	5 030
Gmina Jeżowe	4 983	4 888	9 871
Powiat Nizański	32 223	31 183	63 406

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Powiat nizański jest powiatem typowo rolniczym, o bardzo małym uprzemysłowieniu. W powiecie nizańskim na 1000 mieszkańców pracuje 117 osób. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa podkarpackiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. 53,4% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 46,6% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w powiecie nizańskim wynosiło w 2024 roku 16,3% (16,3% wśród kobiet i 16,3% wśród mężczyzn). Jest to znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa podkarpackiego oraz znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców powiatu nizańskiego 9 134 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 5 320 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -3 814. 30,2% aktywnych zawodowo mieszkańców powiatu nizańskiego pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 28,3% w przemyśle i budownictwie, a 13,4% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,0% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

3.1. ZAGROŻENIA I DYSFUNKCJE RODZIN

W ramach swojej działalności Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku corocznie obejmuje wsparciem i pomocą kilkanaście rodzin borykających się z problemami powodującymi dysfunkcje i zaburzenia w ich funkcjonowaniu. Zdecydowanie więcej rodzin wsparciem obejmują ośrodki pomocy społecznej w każdej z gmin powiatu nizańskiego.

Do zadań własnych gminy należy m.in.:

- Opracowanie i realizacja 3-letnich programów wspierania rodziny;
- Zatrudnianie i tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo -wychowawczej;
- Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Wszystkie ośrodki pomocy społecznej na terenie Powiatu Nizańskiego prowadzą szereg działań w kierunku pomocy rodzinom, w związku z czym przyjęły do realizacji 3 – letnie gminne programy wspierania rodziny. Działania podejmowane przez gminy to m.in.: praca socjalna, wsparcie asystenta, pomoc finansowa, pomoc żywieniowa, wypoczynek letni i zimowy dla dzieci, poradnictwo rodzinne, prawne, profilaktyka uzależnień czy placówki wsparcia dziennego.

Osoby i rodziny obejmowane były pomocą głównie z powodu trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec małoletnich dzieci, problemów związanych z uzależnieniami i przemocą w rodzinie.

Wsparcie rodzin dysfunkcyjnych, pomoc w prawidłowym wypełnianiu funkcji zabezpieczających najmłodszych i najbliższych członków rodzin jest podstawowym zadaniem samorządów gminnych i powiatowych.

Rodziny niewydolne wychowawczo są obejmowane pomocą przez służby społeczne samorządów terytorialnych i ich jednostek organizacyjnych. Pracownicy socjalni, asystenci, koordynatorzy rodzin zastępczych współpracują w celu poprawy warunków funkcjonowania tych rodzin i podniesienia ich kompetencji opiekuńczych i wychowawczych. Rodziny te są obejmowane pracą socjalną w środowisku a także kierowane do odpowiednich instytucji udzielających specjalistycznego wsparcia.

Do najczęstszych powodów podjęcia pracy rodziny z asystentem wymieniane są: bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, uzależnienia od alkoholu i innych środków psychoaktywnych, zabezpieczenia dziecka w pieczy zastępczej, bezrobocie i problemy finansowe, niepełnosprawność.

Tabela Nr 2. Liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny (dane przekazane przez OPS z terenu powiatu nizańskiego)

L.p.	Miasto/Gmina	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny		
		2022	2023	2024
	ROK	2022	2023	2024
1.	NISKO	26	22	26
2.	RUDNIK NAD SANEM	10	12	13
3.	ULANÓW	8	6	8
4.	KRZESZÓW	9	10	7
5.	JEŻOWE	8	9	11
6.	HARASIUKI	8	12	13
7.	JAROCIN	0	0	4

8.	łącznie:	69	71	82
----	-----------------	-----------	-----------	-----------

Rodzina dysfunkcyjna nie spełnia podstawowych zadań, które należą do jej istoty: nie zapewnia odpowiedniego klimatu emocjonalnego, nie zaspokaja potrzeb materialnych, duchowych, nie daje zaplecza dla zaspokojenia potrzeb psychicznych czy choćby warunków realizacji podstawowego obowiązku szkolnego. Efektem nienależytego wykonywania władzy rodzicielskiej jest najczęściej absencja szkolna, związane z nią dodatkowe kłopoty szkolne dziecka, między innymi powtarzanie klasy, zły stan sanitarny i zdrowotny mieszkań, brud, brak nawyków higienicznych, pasożyty, choroby, brak szczepień. Towarzyszy temu często zaburzony rozwój emocjonalny i brak poczucia bezpieczeństwa. W skrajnych sytuacjach dalszy pobyt dzieci w rodzinie zagraża ich zdrowiu i życiu. Sytuacje te mogą powodować konieczność zorganizowania opieki zastępczej dla małoletnich dzieci.

Tabela Nr 3. Liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny (dane przekazane przez OPS z terenu powiatu nizańskiego)

L.p.	Miasto/Gmina	Liczba rodzin dysfunkcyjnych objętych pomocą społeczną		
		2022	2023	2024
	ROK	2022	2023	2024
1.	NISKO	116	125	106
2.	RUDNIK NAD SANEM	282	298	291
3.	ULANÓW	114	102	113
4.	KRZESZÓW	9	10	7
5.	JEŻOWE	286	287	291
6.	HARASIUKI	233	239	230
7.	JAROCIN	184	150	159
8.	łącznie:	1 224	1 211	1 197

W ostatnich latach głównymi powodami umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej na terenie powiatu nizańskiego były:

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- uzależnienie od alkoholu jednego lub obojga rodziców, inne uzależnienia rodziców, • przemoc,
- nieporadność,
- niepełnosprawność, choroby psychiczne rodziców.

3. 2. INSTYTUCJE I ORGANIZACJE DZIAŁAJĄCE W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ I WSPIERANIA OSÓB I RODZIN NA TERENIE POWIATU

W każdej z 7 gmin Powiatu Nizańskiego funkcjonują:

- Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej,
- Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespoły Interdyscyplinarne realizujące zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- sieć gminnych szkół podstawowych,
- przychodnie lekarskie zapewniające mieszkańcom podstawową opiekę zdrowotną.

W strukturach Powiatu, jako jednostki organizacyjne działają:

- cztery Zespoły Szkół Ponadpodstawowych (RCEZ Nisko, LO Nisko, ZS Rudnik nad Sanem, ZS w Jeżowem),
- Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna obejmując pomocą uczniów szkół z terenu powiatu,
- Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Nisku orzeka niepełnosprawnych mieszkańców powiatu,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zabezpiecza i organizuje opiekę dzieciom pozbawionym opieki ze strony rodziców biologicznych, wspiera rodziny zastępcze i usamodzielniających się wychowanków rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych i resocjalizacyjnych, domów samotnej matki i innych ośrodków zapewniających całodobową opiekę i wychowanie osobom kierowanym do nich na podstawie Postanowienia Sądu,

- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy jest placówką edukacyjną kształcąca dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną,
- Mieszkania Treningowe w Ulanowie, przeznaczone dla wychowanków SOSW,
- Centrum Opiekuńczo – Mieszkalne w Ulanowie.

Mieszkańcy Powiatu Nizańskiego korzystają również ze wsparcia instytucji i stowarzyszeń zlokalizowanych na terenie Powiatu Nizańskiego są to:

- Zakłady opieki zdrowotnej: NZOZ-y, Szpital, Centrum Zdrowia Psychicznego dla dorosłych, Poradnia Psychologiczna dla Dzieci i Młodzieży „Pozytywka”, Poradnia Leczenia Uzależnień, inne poradnie specjalistyczne,
- Instytucje edukacyjne – szkoły ponadpodstawowe,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Stowarzyszenia w ramach dotacji przekazywanej w drodze otwartych konkursów ofert na realizację zadań z zakresu promocji i ochrony zdrowia mieszkańców powiatu nizańskiego, pomocy społecznej i pieczy zastępczej (Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Poprowadź mnie przez świat”, Caritas Diecezji Sandomierskiej, Zgromadzenie Sióstr Misjonarek Apostolstwa Katolickiego) i działania na rzecz osób niepełnosprawnych – wielospecjalistyczna rehabilitacja dzieci i młodzieży niepełnosprawnej,
- Warsztat Terapii Zajęciowej, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Dom Samotnej Matki prowadzone przez Caritas Diecezji Sandomierskiej,
- Ośrodki Kuratorskie, które prowadzą działalność wychowawczą, resocjalizacyjną, terapeutyczną, profilaktyczną i kontrolną, zmierzając do zmiany postaw nieletnich w kierunku społecznie pożądanym, zapewniającym prawidłowy rozwój ich osobowości.

IV. RODZINNE I INSTYTUCJONALNE FORMY OPIEKI ZASTĘPCZEJ

Konwencja o prawach dziecka, ratyfikowana przez Polskę w 1991 roku, stanowi, że „Dziecko pozbawione czasowo lub na stałe swego środowiska rodzinnego lub, gdy ze względu na swoje dobro nie może pozostawać w tym środowisku, będzie miało prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa. Taka opieka może oznaczać adopcję, polegać na umieszczeniu

w rodzinie zastępczej lub, gdy jest to niezbędne, w odpowiedniej instytucji”. Prawo to zapisane jest również w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w art. 72 ust. 2: „Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych”. W polskim systemie opieki nad dzieckiem osieroconym lub pozbawionym opieki rodziców biologicznych, ukształtowanym jeszcze przed 1989 rokiem, dominowały formy instytucjonalnej opieki całkowitej. System opieki zastępczej aż do 1999 miał charakter resortowy. Zadania polityki społecznej realizowały wówczas trzy resorty: edukacji, pracy i polityki socjalnej oraz zdrowia i opieki społecznej. W 1999 roku, w wyniku przeprowadzonej reformy administracyjnej kraju, nałożono na powiaty obowiązek zapewnienia dzieciom i młodzieży pozbawionym opieki rodziców naturalnych – zastępczego środowiska wychowawczego. Aktem prawnym regulującym problemy zapewnienia opieki i wychowania dzieciom jest ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Dziecku, które z różnych przyczyn nie może wychowywać się w swojej naturalnej rodzinie, państwo zapewnia opiekę i wychowanie w pieczy zastępczej.

Organizację pieczy zastępczej sprawowanej w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na powiat.

Pieczą zastępczą jest sprawowana w formie:

1. Rodzinnej

1) rodzina zastępcza

- a) **spokrewniona** – tworzona przez małżonków lub osobę samotną, będących wstępnymi lub rodzeństwem dziecka,
- b) **niezawodowa** – mogą ją tworzyć małżonkowie lub osoba samotna, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka,
- c) **zawodowa** – małżonkowie lub osoba samotna, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. Rodzina zawodowa otrzymuje wynagrodzenie.

Typy zawodowych rodzin zastępczych:

- zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego (w której umieszcza się dzieci na pobyt okresowy, do czasu unormowania ich sytuacji życiowej, nie dłużej jednak niż na 12 miesięcy);
- zawodowa specjalistyczna;

W rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej, w tym samym czasie, może przebywać łącznie nie więcej niż 3 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletniość przebywając w pieczy zastępczej,

2) **rodzinny dom dziecka** (do 8 dzieci)

Rodzinny dom dziecka to placówka opiekuńczo-wychowawcza, która przeznaczona jest dla 4 do 8 dzieci (wyjątkiem są sytuacje, kiedy do placówki zostaje skierowane rodzeństwo – wtedy dzieci może być więcej).

2. **Instytucjonalnej**

1) placówki opiekuńczo-wychowawcze (prowadzona przez powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania na podst. art. 190 ustawy);

2) regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne (prowadzona przez samorząd województwa lub podmiot, któremu zlecił realizację tego zadania na podst. art. 190 ustawy);

3) interwencyjny ośrodek preadopcyjny (prowadzony przez samorząd województwa lub podmiot, któremu zlecił realizację tego zadania na podstawie art. 190 ustawy).

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, na ich wniosek, są wspierane przez rodziny pomocowe. W celu realizacji planów pomocy dziecku współpracują z ośrodkiem adopcyjnym, koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej zapewnia umieszczonym w pieczy zastępczej dzieciom optymalne warunki rozwoju i wychowania. Organizator obejmuje również wsparciem osoby opuszczające, po osiągnięciu pełnoletniości rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, umieszczone w pieczy zastępczej na podstawie orzeczenia sądu.

Organizator pieczy zastępczej udziela pomocy i wsparcia rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka, współpracuje z sądami, instytucjami, organizacjami pozarządowymi, kościołami, osobami fizycznymi i prawnymi oraz z innymi powiatami i gminami, z których pochodzą wychowankowie pieczy zastępczej.

Pieczą zastępczą zapewnia:

- 1) realizację planu pracy z rodziną lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka;
- 2) przygotowanie dziecka do:
 - a) godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,
 - b) pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,
 - c) nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych;
- 3) zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wysokość pomocy pieniężnej na pokrycie kosztów utrzymania każdego dziecka w rodzinach zastępczych od 1 czerwca 2024 roku wynosi:

- 1.002 zł miesięcznie na każde dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej spokrewnionej (wcześniej 899 zł),
- 1.517,00 zł miesięcznie na każde dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej niezawodowej oraz zawodowej (wcześniej 1.361,00 zł),
- 306,00 zł dodatku dla każdego dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności lub umieszczone w rodzinie zastępczej na podst. Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich (wcześniej 274),

Ponadto na niepełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypłaca opiekunom zastępczym świadczenie wychowawcze w wysokości 800,00 zł miesięcznie (do 31.12.2023 r. 500 zł miesięcznie).

Ustawa daje również możliwość przyznania rodzinom zastępczym środków finansowych na zabezpieczenie funkcjonowania umieszczonych w nich dzieci, m.in. świadczeń na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka, wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych, dofinansowania do wypoczynku dzieci poza miejscem zamieszkania i innych zgodnie z przepisami.

Rodzinie zastępczej zawodowej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługuje wynagrodzenie nie niższe niż 4.100 zł. Od 1 czerwca 2024 r., po waloryzacji wysokość wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych funkcjonujących na terenie powiatu nizańskiego została ustalona na kwotę 4.570 zł. Rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego przysługuje wynagrodzenie w kwocie nie niższej niż 5.084 zł miesięcznie (od 1 czerwca 2024 r., po waloryzacji – 5.664 zł). Władze Powiatu Nizańskiego starają się wspierać rodziny zastępcze zawodowe, rokrocznie starają się podnosić wynagrodzenie, które obecnie od 1 marca 2025 r. wynosi ono 4 716 zł.

Poza podstawowym podziałem można wyróżnić **rodziny pomocowe**, które w sytuacjach kiedy rodziny zastępcze nie będą w stanie czasowo sprawować opieki nad umieszczonymi dziećmi przejmą nad nimi opiekę. Rodziną pomocową może być rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka, oraz małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, którzy zostali przeszkoleni do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej.

Rodzinie pomocowej przysługuje wynagrodzenie w wysokości 20% wynagrodzenia ustalonego dla zawodowej rodziny zastępczej, przeliczone proporcjonalnie do ilości dni sprawowanej nad dzieckiem opieki.

Ustawa wyróżnia także **rodziny wspierające**, które na poziomie gminy, przy współpracy z asystentem rodziny, pomagają rodzinie przeżywającej różnego typu trudności. Rodziny wspierające mają za zadanie wesprzeć rodzinę potrzebującą przede wszystkim w opiece i wychowaniu dziecka, w celu utrzymania dziecka w środowisku rodzinnym, bez konieczności umieszczania go w jednej z form pieczy zastępczej.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w art. 93 ust. 2 mówi, że placówkę opiekuńczo-wychowawczą prowadzi powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania na podstawie art. 190.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze są prowadzone, jako placówki opiekuńczowychowawcza typu:

- 1) Socjalizacyjnego,
- 2) Interwencyjnego,
- 3) specjalistyczno-terapeutycznego,
- 4) rodzinnego.

Typ placówki opiekuńczo-wychowawczej określa jej regulamin. Placówka opiekuńczowychowawcza może łączyć zadania placówek, wymienionych w pkt. 1–3 (art. 101 ustawy).

Artykuł 93 ust. 4 ustawy określa zadania placówki opiekuńczo-wychowawczej, która:

- 1) zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne,
- 2) realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku,
- 3) umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba, że sąd postanowi inaczej,
- 4) podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny,
- 5) zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych,
- 6) obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi,
- 7) zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

4.1. ORGANIZACJA PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE NIŻAŃSKIM

Zadania związane z zapewnieniem dzieciom pieczy zastępczej należą do zadań własnych powiatu. Na terenie powiatu niżańskiego zadania związane z pieczą zastępczą realizuje Powiatowe

Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku, które zgodnie z Zarządzeniem Starosty Nizańskiego Nr 11/2012 z dnia 28 lutego 2012 r. pełni funkcję Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. PCPR odpowiada m.in. za organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie. Powiat finansuje świadczenia na rzecz rodzin zastępczych, pokrywa koszty utrzymania dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych na terenie innego powiatu. Ponadto powiat finansuje wszystkie świadczenia związane z usamodzielnianiem się pełnoletnich osób wychowanych w rodzinach zastępczych lub opuszczających inne instytucje wychowawcze. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2025 r. poz. 49) reguluje zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych oraz sprawowania pieczy zastępczej.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- 1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- 2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej,
- 3) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- 3a) zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka,
- 4) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego,
- 5) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby
- 6) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych,

- 7) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy,
- 8) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi,
- 9) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- 10) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego,
- 11) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej,
- 12) prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą,
- 13) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- 14) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego,
- 14a) zapewnienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji,
- 15) przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;
- 16) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
- 17) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku,

18) wprowadzanie danych do rejestru, o którym mowa w art. 38d ust.1, ich aktualizacja i usuwanie.

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka (na własny wniosek) są objęte opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, który jest wyznaczany przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. W stosunku do rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, nieobjętych opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, jego zadania wykonuje organizator rodzinnej pieczy zastępczej.

4.1.1. Organizacja rodzinnej pieczy zastępcze w powiecie nizańskim

Na terenie powiatu nizańskiego na dzień 31.12.2024 r. funkcjonowało 20 rodzin zastępczych, w których przebywało 38 wychowanków do 18 roku życia. Spośród 20 rodzin zastępczych (wg stanu na 31.12.2024 r.) – 11 to rodziny zastępcze spokrewnione wychowujące 16 dzieci, 6 rodzin niezawodowych, w których wychowywało się 12 dzieci i 3 rodziny zastępcze zawodowe wychowujące 10 dzieci.

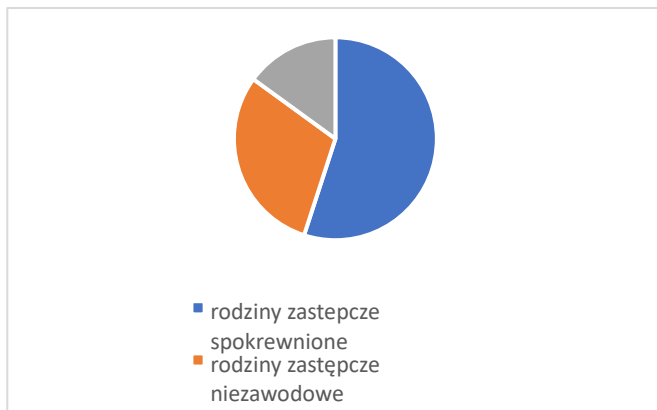
Tabela Nr 4: Liczba rodzin zastępczych i wychowywanych dzieci w latach 2021–2024 (stan na 31.12.)

Rok	Rodziny spokrewnione		Rodziny niezawodowe		Rodziny zawodowe	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
2021	19	26	14	22	2	9
2022	10	17	10	17	2	7
2023	14	21	10	16	2	5
2024	11	16	6	12	3	10

Źródło: PCPR Nisko

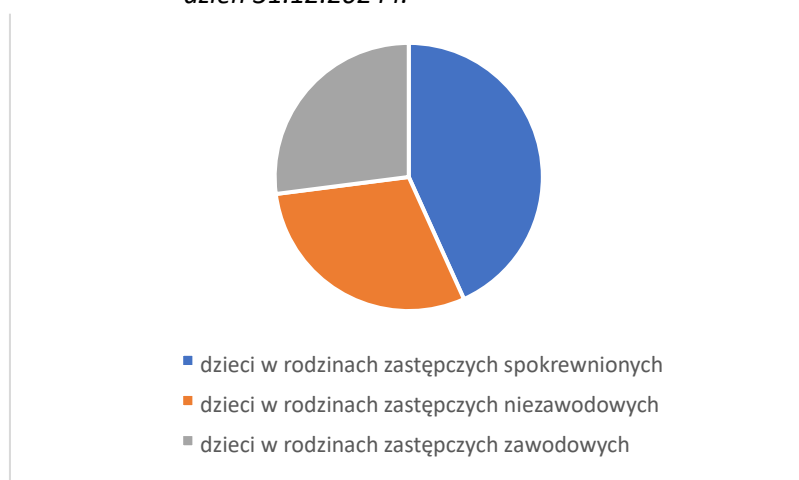
Strukturę rodzin zastępczych i wychowanków przebywających w poszczególnych typach rodzin zastępczych na terenie powiatu nizańskiego wg stanu na dzień 31.12.2024 roku przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres Nr 1: Struktura rodzin zastępczych w powiecie nizańskim – na dzień 31.12.2024 r.

Dane własne.

Wykres Nr 2: Wychowankowie w poszczególnych typach rodzin zastępczych w powiecie nizańskim – na dzień 31.12.2024 r.

Dane własne.

Według stanu na dzień 31.12.2021 r. na terenie powiatu funkcjonowało 19 rodzin zastępczych spokrewnionych, co stanowiło 54,3% ogólnej liczby rodzin zastępczych, 14 rodzin niezawodowych – 40% ogólnej liczby rodzin zastępczych i 2 rodziny zawodowe – 5,7% ogólnej liczby rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu nizańskiego.

Po czterech latach, tj. wg stanu na dzień 31.12 2024 r. struktura ta przedstawiała się następująco: 11 rodzin zastępczych spokrewnionych stanowią 55% ogólnej liczny rodzin zastępczych, 6 rodzin zastępczych niezawodowe to 30% rodzin zastępczych i 3 rodziny zastępcze zawodowe – 15% wszystkich rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu nizańskiego.

Zauważamy zmniejszanie się odsetka rodzin zastępczych spokrewnionych i rodzin niezawodowych, zwiększyła się liczba rodzin zastępczych zawodowych do 3 w 2024 roku, oraz do 4 w 2025 roku. Nadal jednak utrzymuje się od wielu lat brak kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Nowopowstające rodziny zastępcze niezawodowe to w większości przypadków członkowie dalszej rodziny umieszczanych w pieczy zastępczej dzieci.

Od 2025 roku na terenie powiatu nizańskiego funkcjonują 4 rodziny zastępcze zawodowe.

Z analizy danych dotyczących powstawania na terenie powiatu nizańskiego nowych rodzin zastępczych w latach 2021–2024 wynika, że w latach 2021 i 2024 nastąpił znaczący przyrost liczby nowych rodzin zastępczych spokrewnionych – 3 rodziny w 2021 roku, w 2022, 2023 – 0, a w 2024 r. – powstały 2 rodziny zastępcze spokrewnione. W latach 2021 i 2022 powstawało 6 rodzin zastępczych niezawodowych, natomiast w 2024 roku zawiązała się 1 rodzina zastępcza niezawodowa oraz 1 rodzina zastępcza zawodowa.

Największy wzrost liczby wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu nizańskiego w analizowanym okresie odnotowano w roku 2021, kiedy to w rodzinach zastępczych na terenie powiatu nizańskiego zostało umieszczonych 14 dzieci (w 2022 – 3, w 2023 – 2, w 2024 – 11). Dane w tym zakresie obrazuje tabela Nr 5.

Tabela Nr 5: Powstawanie rodzin zastępczych na terenie powiatu nizańskiego w latach 2021-2024

Rok	Ilość utworzonych rodzin zastępczych			Liczba umieszczonych dzieci		
	S	N	Z	S	N	Z
2021	3	5	0	4	10	0
2022	0	1	0	0	1	2
2023	0	0	0	0	1	1
2024	2	1	1*	3	4	4

S – rodziny zastępcze spokrewnione, N – rodziny zastępcze niezawodowe

Z – rodziny zastępcze zawodowe, * rodzina zastępcza zawodowa przekształcona z niezawodowej Źródło: PCPR Nisko

W trybie ciągłym prowadzone są działania mające na celu rozpowszechnianie idei rodzicielstwa zastępczego. Dla pozyskania kandydatów na rodziny zastępcze Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku (Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej) propaguje w lokalnej prasie i mediach społecznościowych (facebook) nabór na kandydatów na rodziny zastępcze. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku przeprowadziło kampanię informacyjną na temat rodzin zastępczych również poprzez wydrukowanie i dystrybucję plakatów, ulotek oraz ogłoszenia dotyczące promocji idei rodzicielstwa zastępczego w powiecie nizańskim przesłane min: do wszystkich parafii powiatu, do PUP, Sądu, SPZOZ oraz Pozytywki, Urzędu Skarbowego, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Ośrodków Pomocy Społecznej, Burmistrzów i Wójtów, Caritas Diecezji Sandomierskiej. Dzięki współpracy z gminami i ośrodkami pomocy społecznej plakaty promujące pieczę zastępczą były zamieszczane na stronach internetowych instytucji współpracujących. Powiat Nizański uczestniczył również w przeprowadzeniu kampanii promocyjnej projektu „Zwiększenie dostępu do usług wspierających funkcjonowanie dzieci, młodzieży, rodzin biologicznych i pieczy zastępczej”. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie organizuje co roku Pikniku z okazji „Dnia Rodzicielstwa Zastępczego” dla rodzin zastępczych z terenu powiatu nizańskiego.

Na stronie internetowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku na stałe dostępna jest informacja dotycząca warunków, jakie należy spełnić aby ubiegać się o ustanowienie rodziną zastępczą oraz informacje dotyczące procesu kwalifikacyjnego kandydatów na rodziny zastępcze, rodzajów rodzin zastępczych oraz świadczeń na rzecz rodzin zastępczych i dzieci w tych rodzinach umieszczonych. Celem tych działań jest zachęcenie odbiorców do zgłaszania się na szkolenia.

Pomimo podejmowanych działań od wielu lat obserwuje się znikome zainteresowanie pełnieniem funkcji rodziny zastępczej. Osoby zainteresowane po uzyskaniu informacji o wymaganiach ustawowych wobec kandydatów, nie wykazują chęci podjęcia dalszych wysiłków by stać się rodziną zastępczą. Brak czasu na szkolenie i odbycie praktyk – to częsta przyczyna wycofania się.

Bardzo rzadko zdarza się, że zgłaszają się osoby chętne do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, chcące odbyć szkolenie i uzyskać kwalifikacje a następnie przyjąć do swojej rodziny dziecko. Najczęściej w sytuacji, gdy w Sądzie toczy się postępowanie o umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej

we współpracy z ośrodkami pomocy społecznej poszukuje kandydatów na rodzinę zastępczą wśród osób z bliższej i dalszej rodziny dziecka. Najczęściej w indywidualnych rozmowach dotyczących konkretnego dziecka udaje się zabezpieczyć jego pobyt u osób mu znanych i pragnących stworzyć mu dobre warunki dalszego rozwoju. Kandydaci ci są weryfikowani pod względem spełniania warunków określonych w ustawie, przechodzą badania psychologiczne oraz są kierowani na szkolenie (w przypadku rodzin niezawodowych i zawodowych) w celu uzyskania kwalifikacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku organizuje szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej spokrewnionej, natomiast kandydaci na rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe kierowani są do Ośrodka Adopcyjnego w Rzeszowie na takie szkolenie.

Dane dotyczące zorganizowanych w latach 2021-2025 szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej prezentuje tabela nr 6.

Tabela Nr 6: Szkolenia kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej spokrewnionej, niezawodowej i zawodowej z terenu powiatu nizańskiego latach 2021-2025

Rok	Szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze spokrewnione		Szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe		Szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe	
	Liczba przeszkolonych osób	Liczba przeszkolonych rodzin	Liczba przeszkolonych osób	Liczba przeszkolonych rodzin	Liczba przeszkolonych osób	Liczba przeszkolonych rodzin
2021	7	4	8	5	0	0
2022	0	0	2	1	2	1
2023	2	1	0	0	2	1
2024	3	2	3	2	1	1
2025	5	3	2	1	0	0

Źródło: PCPR Nisko

Na podstawie analizy dokumentacji dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu nizańskiego, wg stanu na dzień 31.12.2024 r., pod względem przyczyn umieszczenia w pieczy zastępczej, wynika, że:

- 4 dzieci jest sierotami;
- 7 dzieci jest półsierotami (przebywają w rodzinach spokrewnionych i niezawodowych), przy czym dodatkowo drugie z rodziców jest osobą niewydolną wychowawczo, uzależnioną, chorą

psychicznie i nie może lub nie chce zajmować się dzieckiem;

- 27 dzieci ma obydwoje rodziców, a w pieczy zastępczej przebywają z uwagi na występujące w rodzinie dysfunkcje: alkoholizm, przemoc, przestępczość rodziców (rodzice przebywają w ZK), chorobę psychiczną, niewydolność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Przy czym w większości przypadków przyczyny są złożone.

Dane te prezentuje tabela nr 7.

Tabela Nr 7: Przyczyny umieszczenia w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu nizańskiego wg stanu na dzień 31.12.2024 r.

Przyczyny umieszczenia w rodzinie zastępczej	Liczba dzieci		
	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe
Sieroctwo	0	4	0
Pólsieroctwo	5	1	0
Uzależnienia rodziców biologicznych	4	2	1
Przemoc	0	0	0
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	0	3	5
Długotrwała lub ciężka choroba co najmniej jednego z rodziców	0	6	4
Inne (np. porzucenie)	3	0	0

Źródło: PCPR Nisko

W pieczy zastępczej poza powiatem nizańskim, według stanu na 31.12.2024 r., przebywało 25 wychowanków pochodzących z terenu powiatu nizańskiego. Wychowankowie są umieszczeni

w 10 rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów – 12 wychowanków oraz 13 wychowanków przebywa w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Za wychowanków tych powiat refunduje koszty utrzymania w pieczy zastępczej na podstawie podpisanych porozumień.

Tabela Nr 8: Dzieci z terenu powiatu nizańskiego umieszczone w pieczy zastępczej poza powiatem wg stanu na dzień 31.12.2024 r.

Miejsce zamieszkania wychowanka	Liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej
Miasto Lublin	1	0
Miasto Tarnobrzeg	0	1
Miasto Rzeszów	2	0
Powiat Tarnobrzeg	0	1
Powiat Biłgoraj	0	2
Powiat Janów Lubelski	2	3
Powiat Stalowa Wola	2	1
Powiat Złotoryja	1	0
Powiat Mielec	1	0
Powiat Leżajsk	0	1
Powiat Przeworsk	0	3
Powiat Strzyżów	0	1
Powiat Ostrów	1	0
Powiat Mysłowice	1	0
Powiat Miechów	1	0
Razem	12	13

Źródło: PCPR Nisko

Przyczyny umieszczenia dzieci pochodzących z terenu powiatu nizańskiego w pieczy zastępczej na terenie innych powiatów to głównie występujące w rodzinie dysfunkcje alkoholizm, przemoc, przestępczość rodziców (rodzice przebywają w ZK), chorobę psychiczną, niewydolność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego.

Wszystkie rodziny zastępcze objęte były pomocą finansową zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Szczegóły pomocy prezentuje tabela Nr 9.

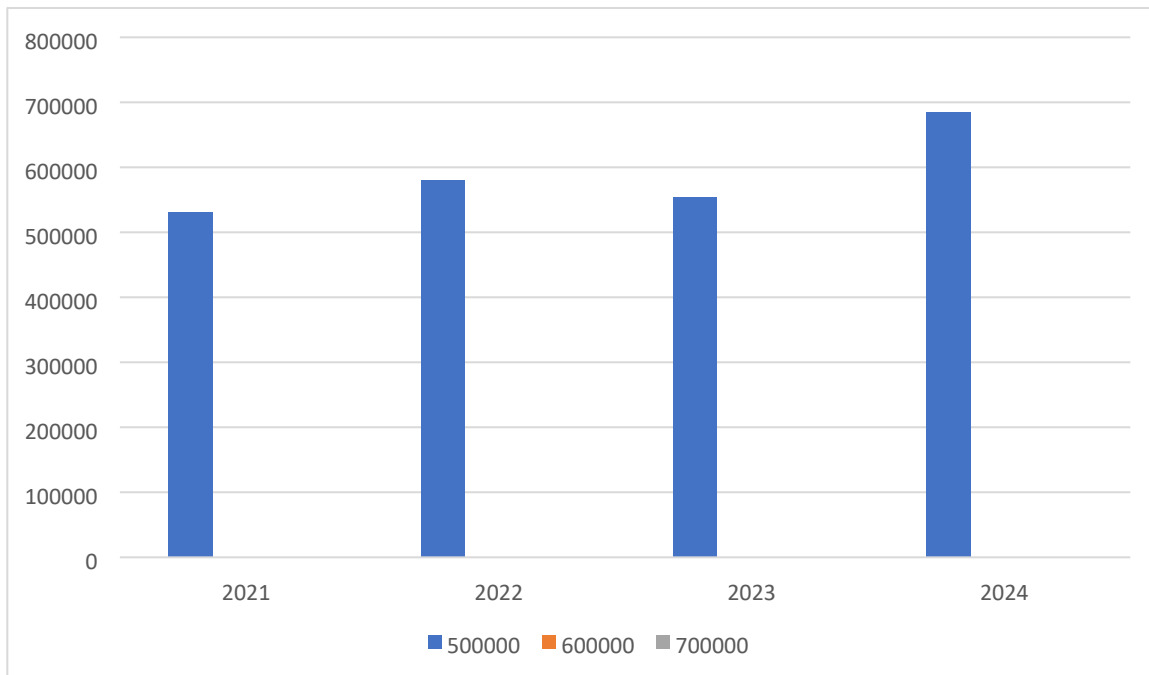
Tabela Nr 9: Kwoty wydatkowane na świadczenia dla rodzin zastępczych w latach 2021-2024 (w zł)

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024
Świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej	503 094,71	557 782,45	527 456,42	641 885,82
Dodatek na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka niepełnosprawnego w rodzinie zastępczej	14 922,51	19 726,72	23 848,49	23 675,62
Świadczenia na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego do rodziny zastępczej dziecka	13 600,00	3 000,00	3 000,00	18 500,00

Źródło: PCPR Nisko

W roku 2024 kwota świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dzieci wypłaconych funkcjonującym na terenie powiatu nizańskiego rodzinom zastępczym wynosiła 684 061,44 zł. Kwota ta od 2021 roku systematycznie wzrasta.

Wykres Nr 3. Świadczenia na utrzymanie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2021-2024

Na terenie powiatu nizańskiego obecnie funkcjonują 4 rodziny zastępcze zawodowe w których na dzień 30.11.2025 r. przebywało 11 wychowanków. Rodziny zawodowe otrzymują wynagrodzenie z tytułu świadczonej opieki i wychowania na podstawie zawartych umów. Kwota wynagrodzeń dla rodzin zastępczych zawodowych funkcjonujących na terenie powiatu nizańskiego rokrocznie wzrastała na mocy uchwał podejmowanych przez Radę Powiatu Nizańskiego.

W środowisku rodzin zastępczych obserwowanych jest wiele trudności związanych z opieką i wychowaniem umieszczonych w rodzinach zastępczych dzieci. Do najczęstszych problemów występujących w pracy w opiece nad dzieckiem zalicza się:

- zaburzenia więzi dzieci,
- trudności szkolne,
- trudności w kontaktach rodziny zastępczej z rodziną biologiczną,
- trudności okresu dojrzewania wychowanków,
- zaburzenia FAS,
- brak wzajemnego zrozumienia wynikający z różnicy pokoleniowej pomiędzy dzieckiem a opiekunem przede wszystkim w rodzinach zastępczych spokrewnionych,

- niskie kompetencje wychowawcze opiekunów przede wszystkim w rodzinach zastępczych spokrewnionych,
- zaburzenia zachowania i emocji u dzieci.

W celu wsparcia w rozwiązywaniu powyższych trudności rodziny zastępcze obejmowane są wsparciem pracowników merytorycznych PCPR. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku między innymi realizuje poniżej wymienione formy wsparcia dla rodzin zastępczych:

- wsparcie i pomoc pracowników PCPR w rozwiązywaniu trudnych sytuacji,
- wsparcie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, wychowywanych w tych rodzinach dzieci jak również rodziców biologicznych dzieci objętych tą pieczę,
- zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego oraz cywilnego,
- organizowanie szkoleń i warsztatów dla osób pełniących funkcję rodziny zastępczej,
- pomoc w organizacji wypoczynku letniego dla wychowanków rodzin zastępczych,
- wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej (dla 15 rodzin zastępczych),
- organizowanie grup wsparcia dla rodzin zastępczych,
- organizowane we współpracy z Powiatową Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną konferencje szkoleniowe dotyczące problemów związanych z wychowaniem dzieci i młodzieży,
- działania na rzecz integracji rodzin zastępczych: szkolenia, grupy wsparcia, pikniki rodzin zastępczych,
- działania promujące rodzicielstwo zastępcze i organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

4.1.2. Organizacja instytucjonalnej pieczy zastępczej powiecie nizańskim

Według wszystkich danych – rodzinne formy opieki, a więc rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka są najlepszymi formami zapewniającymi opiekę i wychowanie dzieciom pozbawionym opieki ze strony rodziców. Promowanie tych form, tworzenie rodzin zastępczych i wspieranie ich funkcjonowania są priorytetowym zadaniem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, jako organizatora pieczy zastępczej.

Skierowanie dziecka do placówki opiekuńczo-wychowawczej na pobyt całodobowy może nastąpić po wyczerpaniu wszystkich możliwości udzielenia pomocy w rodzinie naturalnej lub w rodzinie zastępczej. Pobyt powinien mieć charakter przejściowy, przyjęcie dziecka do placówki następuje na podstawie orzeczenia sądu rodzinnego, na wniosek rodziców lub na wniosek samego dziecka.

Zgodnie z art. 93 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) placówki opiekuńczo-wychowawczej;
- 2) regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej; 3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego można umieścić, w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 14 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej.

W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego można umieścić, w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej.

Zmianą ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 4 września 2014 r. wprowadzono możliwość umieszczenia w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego więcej niż 14 dzieci w przypadku gdy dotychczasowy wychowanek placówki został równocześnie umieszczony w DPS, SOS-W, MOW, MOS, SOW, hospicjum stacjonarnym, oddziale medycyny paliatywnej, areszcie śledczym, schronisku dla nieletnich, ZK, ZP i właściwy wojewoda (na wniosek dyrektora placówki) wyrazi zgodę na przyjęcie dziecka ponad stan.

W powiecie nizańskim funkcjonuje 1 placówka opiekuńczo - wychowawcza typu socjalizacyjnego prowadzona przez Zgromadzenie Sióstr Misjonarek Apostolstwa Katolickiego w Warszawie. Placówką w Rudniku nad Sanem od 2016 roku kieruje siostra Irmina Butowska – dyrektor.

W Domu Dziecka „Nasz Dom Dzieciątka Jezus” w Rudniku nad Sanem w roku 2024 umieszczono 3 dzieci, wszystkie pochodzą z terenu naszego powiatu. Na koniec 2024 r. w placówce przebywało 17 wychowanków. Zgodnie ze wdrożonymi standardami, placówka statutowo posiada 14 miejsc dla wychowanków. Na przyjęcie 3 dzieci ponad standard na wniosek dyrektora placówki zgodę wyraziła Wojewoda Podkarpacka. Powiat Nizański w roku ubiegłym na funkcjonowanie placówki przeznaczył środki budżetowe w wysokości 1 148 321,46 zł.

Podobnie jak w rodzinach zastępczych głównymi przyczynami umieszczenia dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych są: uzależnienia rodziców (głównie od alkoholu i narkotyków), przemoc w rodzinie, niezaradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, choroby psychiczne rodziców.

Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza podejmuje działania zmierzające do:

- zapewnienia dziecku całodobowej opieki i wychowania oraz zaspokajania jego niezbędnych potrzeb m.in. emocjonalnych, rozwojowych, zdrowotnych, bytowych, społecznych i religijnych;
- realizowania przygotowanego we współpracy z asystentem rodziny planu pomocy dziecku;
- umożliwienia kontaktu dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba, że sąd postanowi inaczej;
- powrotu dziecka do rodziny;
- zapewnienia dziecku dostępu do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- objęcia dziecka działaniami terapeutycznymi;
- zapewnienia korzystania z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

Placówka w zakresie wykonywanych zadań współpracuje z sądem, powiatowym centrum

pomocy rodzinie, rodziną, asystentem rodziny, organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej i innymi osobami oraz instytucjami, które podejmują się wspierania działań wychowawczych placówki, w szczególności w zakresie przygotowania dziecka do samodzielnego życia.

Podsumowując przedstawioną charakterystykę instytucjonalnej pieczy zastępczej należy stwierdzić, iż mimo podejmowanych działań zmierzających do rozwoju form rodzinnych, funkcjonowanie placówek opiekuńczo-wychowawczych nadal jest bardzo istotne i potrzebne. Funkcjonująca na terenie powiatu nizańskiego placówka nie zabezpiecza potrzeby powiatu. Wydawane przez sąd rodzinny postanowienia o umieszczeniu małoletnich w pieczy zastępczej organizator stara się wykonywać na bieżąco. Jednak w tym zakresie występują duże trudności na terenie całego kraju. Przy konieczności zabezpieczenia dziecka, które jest „ponad stan”, placówka występuje o wydanie zgody przez Wojewodę Podkarpackiego. W przypadku braku możliwości umieszczenia dziecka na terenie powiatu, organizator poszukuje miejsca w pieczy zastępczej na terenie całego kraju.

W placówce w Rudniku nad Sanem zatrudniona jest specjalistyczna kadra, która posiada wiedzę i doświadczenia w zakresie metod pracy z dziećmi i młodzieżą prezentującymi trudne zachowania i zaburzenia wynikające z ich traumatycznych doświadczeń, z którymi trudno poradzić sobie w rodzinnych formach pieczy zastępczej.

Biorąc pod uwagę powyższe zasadne jest dalsze funkcjonowanie na terenie powiatu nizańskiego placówki opiekuńczo-wychowawczej, w której dzieci znajdują schronienie i wsparcie.

4.1.3. Usamodzielniający się wychowankowie pieczy zastępczej

Powiat Nizański otacza opieką także pełnoletnich wychowanków opuszczających rodziny zastępcze oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii i młodzieżowe ośrodki wychowawcze i inne placówki opieki całkowitej, jeśli przebywali tam na podstawie postanowienia sądu.

W roku 2024 pomocą finansową z PCPR w Nisku objętych było 7 wychowanków rodzin zastępczych i 14 pełnoletnich wychowanków instytucjonalnych form pieczy zastępczej.

Szczegóły tej pomocy przedstawia Tabela nr 10.

Tabela Nr 10: Pomoc dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej w 2024 roku

Wyszczególnienie	Pomoc na kontynuowanie nauki		Jednorazowe świadczenie na usamodzielnienie		Pomoc rzeczowa na zagospodarowanie	
	R	I	R	I	R	I
Liczba wychowanków	4	10	2	2	1	2
Kwota świadczeń	27 537,97	66 270,49	14 482,00	7 348,00	3 000,00	4 837,00

R – rodzinne formy pieczy zastępczej

I – instytucjonalne formy pieczy zastępczej (placówki opiekuńczo-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, zakłady poprawcze, i in.)

Źródło: PCPR Nisko

Praca z usamodzielniającymi się wychowankami oparta jest na opracowanym „Indywidualnym Programie Usamodzielnienia”, nakierowana jest na uzyskanie wykształcenia zgodnego z możliwościami wychowanka, uzyskanie kwalifikacji zawodowych umożliwiających zatrudnienie, udzielaniu pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz uzyskaniu przysługujących świadczeń. Wychowankowie obejmowani są również wsparciem w formie poradnictwa i pomocy w rozwiązywaniu pojawiających się problemów.

V. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i obowiązkiem określenia limitu rodzin zastępczych określa się limit rodzin zawodowych na lata 2026–2028:

Tabela Nr 11: Limit rodzin zawodowych w powiecie nizańskim na lata 2026–2028

Rok	Limit rodzin zawodowych
2026	1
2027	1
2028	1

W trakcie trwania programu w okresie 2026-2028 planowane jest przekształcenie funkcjonującej rodziny zastępczej zawodowej w rodzinny dom dziecka.

VI. WNIOSKI DO PROGRAMU

1. Należy rozwijać system rodzinnej pieczy zastępczej poprzez pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych i rodzin pomocowych.
2. Należy prowadzić kampanie informacyjno - edukacyjne mające na celu propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego.
3. Należy preferować rodzinne formy pieczy zastępczej dla dzieci wymagających zapewnienia opieki poza rodziną biologiczną.
4. Należy utrzymywać standardy funkcjonowania placówki opiekuńczo - wychowawczej w celu zapewnienia możliwie najlepszych warunków dla wszechstronnego rozwoju wychowanków umieszczonych w pieczy instytucjonalnej.
5. Należy zapewnić rodzinom zastępczym specjalistyczne wsparcie oraz rozwijać działalność grupy wsparcia dla rodzin zastępczych, mające na celu pomoc i zapobieganie wypaleniu.
6. Należy zapewnić wsparcie usamodzielniającym się wychowankom rodzinnych i instytucjonalnych form pieczy zastępczej.
7. Należy prowadzić działania wspierające rodziny biologiczne dzieci przebywających w pieczy zastępczej w celu powrotu do prawidłowego funkcjonowania i umożliwienia ponownego objęcia opieką rodzicielską własnych dzieci.

ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest narzędziem służącym do wewnętrznej analizy niniejszego Programu w celu zoptymalizowania strategii rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu nizańskiego. Głównym celem analizy jest określenie aktualnej pozycji badanego przedmiotu i jej perspektyw, a wraz z tym najlepszej strategii postępowania.

W niniejszym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej zastosowano analizę SWOT jako narzędzie do usystematyzowania mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń dotyczących wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w powiecie nizańskim.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">1) wykształcona i doświadczona kadra PCPR;2) dobra współpraca z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej i innymi instytucjami zajmującymi się problematyką związaną z opieką nad dzieckiem i rodziną, w tym także z Sądem;3) dostępność do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego: psychologicznego, prawnego, grupy wsparcia;4) funkcjonujące na terenie powiatu 4 zawodowe rodziny zastępcze, w tym 2 specjalistyczne;5) funkcjonowanie 1 placówki opiekuńczo-wychowawczej na terenie powiatu;	<ul style="list-style-type: none">1) niewystarczająca liczba rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych; brak rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego; brak kandydatów do tworzenia niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych;4) ograniczone możliwości w kwestii udzielania pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zatrudnienia usamodzielnianym wychowankom;5) małe zaangażowanie rodzin zastępczych do uczestnictwa w grupie wsparcia;6) niewystarczająca identyfikacja rodzin biologicznych wymagających wsparcia;

<ul style="list-style-type: none"> 6) organizacja szkoleń dla rodzin zastępczych i grup wsparcia; 7) prowadzenie działań promujących rodzicielstwo zastępcze; 8) stałe podnoszenie kwalifikacji kadry pracowników PCPR; 9) zapewnienie pomocy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i pracownika socjalnego; 10) przyznawanie środków finansowych na realizację zadań z zakresu pieczy zastępczej; 11) wsparcie samorządu w działaniach na rzecz pieczy zastępczej; 12) doświadczenie w zakresie realizacji dodatkowych form wsparcia dla wychowanków (realizacja projektów skierowanych do wychowanków pieczy zastępczej); 13) dobra współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dziecka i rodziny oraz sponsorami 	<ul style="list-style-type: none"> 7) powolne działanie sądów w sprawach związanych z uregulowaniem sytuacji prawnej dziecka; 8) niewystarczająca dostępność do specjalistycznego wsparcia psychoterapeutycznego, w szczególności z zakresu zaburzeń więzi i traumy wczesnodziecięcej; 9) brak placówek wsparcia dziennego w gminach; 10) niewystarczająca oferta wsparcia dla rodzin z dziećmi – brak poradni rodzinnej; 11) wydłużona procedura adopcyjna dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, co powoduje długotrwałe przebywanie dzieci w pieczy zastępczej bez szans na rozwój w rodzinach adopcyjnych;
SZANSE	ZAGROŻENIA

<ol style="list-style-type: none"> 1) dostęp do pozyskania środków zewnętrznych, realizacja projektów; 2) wsparcie istniejących rodzin zastępczych; 3) wspieranie działań pracowników PCPR przez specjalistów: psychologa, pracownika socjalnego, koordynatorów; 4) większa liczba dzieci z uregulowaną sytuacją prawną; 5) podnoszenie wynagrodzeń dla zawodowych rodzin zastępczych; 6) trzymywanie standardów PO-W; 7) wzrost aktywności samorządu gminnego w zakresie wspierania dziecka i rodziny; 8) traktowanie młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą jako grupy zagrożonej wykluczeniem społecznym i kierowanie do niej większej liczby działań pomocowych; 	<ol style="list-style-type: none"> 1) brak kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej; 2) wypalenie zawodowe rodzin zastępczych; 3) postawa roszczeniowa osób korzystających z pomocy; 4) ograniczone możliwości wsparcia wychowanków w procesie usamodzielniania; 5) mała liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze wspierania dziecka i rodziny; 6) zmiany w zakresie finansowania opieki nad dzieckiem i rodziną; 7) ograniczenie środków finansowych na poziomie państwa i samorządu; 8) niestabilność systemu prawnego; 9) wzrost liczby dzieci potrzebujących umieszczenia w pieczy zastępczej;
<ol style="list-style-type: none"> 9) zmiana nastawienia środowiska lokalnego jak również pracodawców do osób, które wychowywały się w pieczy zastępczej; 10) efektywna współpraca z asystentami rodziny mająca na celu powrót dziecka do rodziny biologicznej 	<ol style="list-style-type: none"> 10) brak zaangażowania rodziców biologicznych w prace na rzecz powrotu dziecka do rodziny, brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych oraz niejednolity, uzależniony miejscowo system wspierania rodzin biologicznych w gminach Powiatu Nizańskiego

ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU

1. Dalszy rozwój istniejącego systemu rodzinnej pieczy zastępczej oraz podniesienie jakości usług w zakresie świadczonej pieczy zastępczej.
2. Pozyskiwanie i przeszkolenie większej liczby opiekunów zastępczych, co zwiększy możliwość umieszczania dzieci w rodzinach zastępczych zamiast w placówkach.
3. Zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych.
4. Szkolenie i wspieranie rodzin zastępczych pozwalające na profesjonalne pełnienie funkcji rodzica zastępczego. Uczestnictwo w grupach wsparcia pozwoli na zwiększenie

kompetencji wychowawczych, umiejętności radzenia sobie z problemami na bazie doświadczeń innych rodzin.

5. Zwiększenie dostępności do informacji na temat rodzicielskiej pieczy zastępczej poprzez promocje rodzinnej pieczy zastępczej.
6. Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom usamodzielnianym oraz większe wsparcie w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia, w tym poprzez wsparcie finansowe.
7. Wzmocnienie procesu aktywizowania osób usamodzielnianych do uczestnictwa w życiu społecznym, kontynuowania nauki, uzyskiwania kwalifikacji zawodowych oraz podejmowania pracy.
8. Zwiększenie liczby dzieci wracających z pieczy zastępczej pod opiekę rodziny biologicznej.

Realizatorem programu jest Zarząd Powiatu Nizańskiego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku we współpracy z ośrodkami Pomocy Społecznej Powiatu Nizańskiego, Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej, Ośrodkiem Adopcyjnym, Placówkami Oświatowymi, Powiatowym Urzędem Pracy i innymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomocą dziecku i rodzinie.

VII. CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

7.1. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE

Głównym celem Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2026– 2028 jest

Rozwój systemu pieczy zastępczej w powiecie nizańskim.

Cel ten będzie realizowany poprzez sześć celów szczegółowych, które wskazują na główne obszary działań w obrębie zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Cele szczegółowe:

1. Tworzenie warunków do powstawania nowych rodzin zastępczych.
2. Tworzenie nowych form pieczy zastępczej.

3. Zapewnienie profesjonalnego wsparcia rodzinom zastępczym i rodzinnym formom pieczy zastępczej w prawidłowym pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
4. Prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej i utrzymywanie standardów jej funkcjonowania.
5. Wzmacnianie rozwoju poznawczego, emocjonalnego i społecznego dzieci przebywających w pieczy zastępczej.
6. Wzmocnienie kwalifikacji pracowników PCPR i Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej.
7. Zapewnienie pomocy i wsparcia usamodzielniającym się wychowankom rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Realizację powyżej przedstawionych celów szczegółowych oraz wskaźniki i efekty zaplanowanych w ramach Programu działań przedstawia tabela w rozdziale 7.2.

7.2. CELE SZCZEGÓŁOWE, ZAPLANOWANE DZIAŁANIA I PRZEWIDYWANE EFEKTY

Lp.	Planowane działania	Wskaźniki	Realizator/ Partnerzy	Termin realizacji	Przewidywane efekty	Źródła finansowania
1.	TWORZENIE WARUNKÓW DO POWSTAWANIA NOWYCH RODZIN ZASTĘPCZYCH		POWIAT PCPR	2026-2028 przez cały okres realizacji programu	Wzrost liczby osób zainteresowanych tematyką rodzicielstwa zastępczego. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej poprzez podejmowanie działań promujących rodzicielstwo zastępcze.	Budżet powiatu i PCPR, Środki pozyskane ze źródeł zewnętrznych (sponsory)
1.1.	Promocja rodzicielstwa zastępczego – zamieszczanie informacji propagujących rodzicielstwo zastępcze na stronie internetowej PCPR, Powiatu, w lokalnych mediach, organizowanie akcji informacyjnych, organizowanie spotkań integracyjnych rodzin zastępczych,	<ul style="list-style-type: none"> – liczba publikacji prasowych, internetowych, spotkań, – liczba osób biorących udział w spotkaniach integracyjnych, 	Powiat PCPR	2026-2028 przez cały okres realizacji programu	Wzrost liczby osób zainteresowanych tematyką rodzicielstwa zastępczego. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej poprzez podejmowanie działań promujących rodzicielstwo zastępcze.	Budżet powiatu i PCPR, Środki pozyskane ze źródeł zewnętrznych (sponsory)

1.2.	Organizowanie szkoleń i kwalifikacja kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka – przeprowadzanie naboru kandydatów, diagnozy, szkolenia kandydatów, dokonywanie kwalifikacji.	–liczba przeprowadzonych procedur kwalifikacyjnych, –liczba osób zakwalifikowanych do szkolenia i przeszkolonych – liczba wydanych zaświadczeń kwalifikacyjnych	PCPR – Organizator pieczy zastępczej, instytucje szkolące – zlecenie usługi	2026-2028	Wzrost liczby rodzin zastępczych zawodowych, niezawodowych, prowadzących rodzinne domy dziecka, wzrost liczby osób zakwalifikowanych do sprawowania pieczy zastępczej	Budżet powiatu i PCPR Środki pozyskane ze źródeł zewnętrznych
------	--	---	---	-----------	---	---

L.p.	Planowane działania	Wskaźniki	Realizator/ Partnerzy	Termin realizacji	Przewidywane efekty	Źródła finansowania
------	---------------------	-----------	-----------------------	-------------------	---------------------	---------------------

1.3.	Tworzenie rodzin zastępczych zawodowych	- liczba nowych rodzin zastępczych zawodowych,	Powiat PCPR	2026-2028 przez cały okres realizacji programu,	Wzrost liczby rodzin zastępczych zawodowych,	Budżet powiatu i PCPR,
1.4	Tworzenie nowych form pieczy zastępczej	- liczba utworzonych form,	Powiat PCPR	2026-2028	Utworzenie nowych miejsc w pieczy zastępczej	Budżet powiatu, środki własne
2.	ZAPEWNIENIE PROFESJONALNEGO WSPARCIA RODZINOM ZASTĘPCZYM I RODZINNYM FORMOM PIECZY ZASTĘPCZEJ W PRAWIDŁOWYM PEŁNIENIU FUNKCJI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH					
2.1.	Działania edukacyjne, zwiększenie dostępności szkoleń dla funkcjonujących rodzin zastępczych – podniesienie umiejętności i kompetencji wychowawczych rodziców zastępczych	- liczba zorganizowanych szkoleń, konferencji dla rodzin zastępczych - liczba osób uczestniczących w szkoleniach	PCPR – Organizator pieczy zastępczej Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	2026-2028 przez cały okres realizacji programu	Wzrost kompetencji wychowawczych osób sprawujących pieczę zastępczą Poprawa funkcjonowania rodzin zastępczych	Budżet powiatu i jednostek organizacyjnych Środki pozyskane ze źródeł zewnętrznych
2.2.	Prowadzenie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, socjalnego, prawnego dla rodzin zastępczych i ich wychowanków	- liczba zatrudnionych pracowników socjalnych, - liczba godzin pracy psychologa - liczba godzin pracy prawnika	Powiat PCPR	2024-2026 przez cały okres realizacji programu	Zwiększenie dostępności do specjalistycznego poradnictwa	Budżet powiatu i PCPR Środki pozyskane ze źródeł zewnętrznych

2.3.	Kontynuowanie i rozwijanie działalności grupy wsparcia dla rodzin zastępczych	<ul style="list-style-type: none"> - liczba spotkań grupy wsparcia - liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia 	PCPR rodziny zastępcze	2026-2028 1 raz na kwartał	Wzrost liczby osób uczestniczących w spotkaniach grupy wsparcia	Budżet powiatu i PCPR Środki pozyskane ze źródeł zewnętrznych
------	--	---	---------------------------	-------------------------------	---	--

L.p.	Planowane działania	Wskaźniki	Realizator/ Partnerzy	Termin realizacji	Przewidywane efekty	Źródła finansowania
2.4.	Obejmowanie rodzin zastępczych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej lub pracownika socjalnego – udzielanie pomocy i wsparcia w rozwiązywaniu problemów i pojawiających się trudności wychowawczych	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zatrudnionych koordynatorów - liczba rodzin objętych wsparciem koordynatora - liczba pracowników socjalnych pracujących z rodzinami zastępczymi i usamodzielniającymi się wychowankami - liczba rodzin objętych wsparciem pracownika socjalnego 	PCPR – Organizator pieczy zastępczej	2026-2028 przez cały okres realizacji programu	Zapewnienie wszystkim rodzinom zastępczym i usamodzielniającym się wychowankom pieczy zastępczej wsparcia koordynatora / pracownika socjalnego	Budżet powiatu i PCPR Środki pozyskane ze źródeł zewnętrznych
3.	PROWADZENIE PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ I UTRZYMYWANIE STANDARDÓW JEJ FUNKCJONOWANIA					

3.1.	Stale utrzymywanie obowiązujących standardów usług opiekuńczo-wychowawczych w placówce opiekuńczo - wychowawczej funkcjonującej na terenie powiatu niżańskiego stosownie do obowiązujących standardów określonych w przepisach prawnych w tym zakresie.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba miejsc statutowych w placówce opiekuńczo - wychowawczej - liczba wychowanków umieszczonych w placówce opiekuńczo - wychowawczych 	Powiat PCPR	2026-2028 przez cały okres realizacji programu	Zapewnienie odpowiednich warunków pobytu dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej	Budżet powiatu: PCPR, POW Środki pozyskane ze źródeł zewnętrznych
------	--	--	----------------	--	--	---

L.p.	Planowane działania	Wskaźniki	Realizator/ Partnerzy	Termin realizacji	Przewidywane efekty	Źródła finansowania
3.2.	Zapewnienie miejsca w placówce dzieciom wymagającym umieszczenia w pieczy instytucjonalnej	<ul style="list-style-type: none"> - liczba wydanych i zrealizowanych postanowień dot. umieszczenia w instytucjonalnej pieczy zastępczej - liczba wydanych skierowań 	Powiat PCPR	2026-2028 przez cały okres realizacji programu	Realizacja wszystkich postanowień Sądu o umieszczeniu dzieci z terenu powiatu niżańskiego w instytucjonalnej pieczy zastępczej	Budżet powiatu: PCPR, POW
4.	WZMACNIANIE ROZWOJU POZNAWCZEGO, EMOCJONALNEGO I SPOŁECZNEGO DZIECI PRZEBYWAJĄCYCH W PIECZY ZASTĘPCZEJ					

4.1.	Zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i terapii wychowankom rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej stosownie do potrzeb.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zatrudnionych w PCPR specjalistów /godzin pracy - pracujących z wychowankami pieczy zastępczej - liczba porozumień dotyczących wsparcia dla wychowanków pieczy zastępczej 	Powiat, PCPR , PPPP, Poradnia Psychologiczna dla Dzieci „Pozytywka”	2026-2028 przez cały okres realizacji programu	Dostępność do usług poradnictwa specjalistycznego dla wychowanków pieczy zastępczej	Budżet powiatu i jednostek organizacyjnych – PCPR, POW PPPP
4.2.	Udzielanie wsparcia i pomocy w zakresie rozwoju zainteresowań i organizacji czasu wolnego, w tym wypoczynku letniego wychowanków rodzinnych i instytucjonalnych form pieczy zastępczej	<ul style="list-style-type: none"> - liczba wychowanków POW korzystających z różnych form wypoczynku - liczba przyznanych dofinansowań do wypoczynku - kwota przyznanych dofinansowań do wypoczynku 	Powiat PCPR Rodziny zastępcze	2026-2028 przez cały okres realizacji programu / czerwiec - sierpień	Wzrost liczby dzieci korzystających z różnego rodzaju form rozwijania zainteresowań i spędzania czasu wolnego, w tym wypoczynku poza miejscem zamieszkania	Budżet powiatu i jednostek organizacyjnych – PCPR Środki pozyskane ze źródeł zewnętrznych
L.p.	Planowane działania	Wskaźniki	Realizator/ Partnerzy	Termin realizacji	Przewidywane efekty	Źródła finansowania

4.3.	Organizowanie pomocy w obszarze edukacji i zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> - liczba dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego - liczba wychowanków posiadających orzeczenie o niepełnosprawności 	Powiat, PCPR, we współpracy z instytucjami edukacyjnymi i służby zdrowia, służbą kuratorską	2026-2028 przez cały okres realizacji programu	Ścisła współpraca z instytucjami edukacyjnymi i placówkami służby zdrowia i kuratorami sądowymi na rzecz wychowanków pieczy zastępczej	Budżet powiatu i jednostek organizacyjnych – PCPR, POW
5.	WZMACNIANIE KWALIFIKACJI PRACOWNIKÓW PCPR I PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ					
5.1.	Zatrudnianie kadry posiadającej odpowiednie kwalifikacje i umiejętności, spełniającej wymagania zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	<ul style="list-style-type: none"> - Kwalifikacje kadry zatrudnionej w PCPR oraz PO-W 	Powiat PCPR POW	2026-2028 przez cały okres realizacji programu	Zapewnienie profesjonalnej kadry pracującej z wychowankami pieczy zastępczej	Budżet powiatu i jednostek organizacyjnych – PCPR, POW
5.2.	Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników merytorycznych PCPR i kadry wychowawczej placówki opiekuńczo-wychowawczej poprzez udział w szkoleniach, konferencjach, kursach, studiach podyplomowych.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba szkoleń, w których uczestniczą pracownicy - liczba osób uczestniczących w szkoleniach 	PCPR POW	2026-2028 przez cały okres realizacji programu	Wzrost kompetencji kadry PCPR i POW	Budżet powiatu i jednostek organizacyjnych – PCPR, PPPP, POW

L.p.	Planowane działania	Wskaźniki	Realizator/ Partnerzy	Termin realizacji	Przewidywane efekty	Źródła finansowania
6.	ZAPEWNIENIE POMOCY I WSPARCIA USAMODZIELNIAJĄCYM SIĘ WYCHOWANKOM PIECZY ZASTĘPCZEJ					

6.1.	Wsparcie w realizacji Indywidualnych Programów Usamodzielnienia i pomoc w uzyskaniu przysługujących świadczeń – na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie	<ul style="list-style-type: none"> – liczba wychowanków objętych pomocą finansową na kontynuowanie nauki, – liczba wychowanków objętych pomocą finansową na usamodzielnienie – liczba wychowanków objętych pomocą na zagospodarowanie – kwoty przyznanych świadczeń na kontynuowanie nauki – kwoty przyznanych świadczeń na usamodzielnienie – kwoty przyznanych świadczeń na zagospodarowanie 	PCPR, POW, opiekunowie usamodzielnienia	2026-2028 przez cały okres realizacji programu	Objęcie wszystkich wychowanków wsparciem finansowym zgodnie z IPU	Budżet powiatu i jednostek organizacyjnych – PCPR
6.2.	Zapewnienie wsparcia usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej, w tym psychologicznego i prawnego	<ul style="list-style-type: none"> – liczba wychowanków realizujących Indywidualny Program Usamodzielnienia. – liczba pracowników udzielających pomocy i wsparcia osobom usamodzielnianym 	PCPR	2026-2028 przez cały okres realizacji programu	Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom usamodzielnianym Wsparcie w realizacji indywidualnych programów	Budżet powiatu i jednostek organizacyjnych – PCPR

L.p.	Planowane działania	Wskaźniki	Realizator/ Partnerzy	Termin realizacji	Przewidywane efekty	Źródła finansowania
		usamodzielniającym się wychowankom			usamodzielnienia,	
6.3.	Udzielanie wsparcia i pomocy w uzyskaniu i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych, uzyskaniu zatrudnienia i odpowiednich warunków mieszkaniowych	- liczba wychowanków realizujących Indywidualny Program Usamodzielnienia, - - - liczba zakończonych Indywidualnych Programów Usamodzielnienia	PCPR, POW, opiekunowie usamodzielnienia przy współpracy z PUP, instytucjami edukacyjnymi, urzędami gmin, organizacjami pozarządowymi rodzinami wychowanków	2026-2028 przez cały okres realizacji programu	Wzmocnienie procesu aktywizowania osób usamodzielnianych do uczestnictwa w życiu społecznym, kontynuowania nauki, uzyskiwania kwalifikacji zawodowych, podejmowania pracy oraz poprawy warunków mieszkaniowych	Budżet powiatu i jednostek organizacyjnych – PCPR

7.3. KIERUNKI DZIAŁAŃ

Zgodnie z nowelizacją ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oprócz corocznego limitu rodzin zastępczych zawodowych należy także tworzyć plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej oraz plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Plany te wyznaczą kierunki działań w ramach zaplanowanych do realizacji wyżej opisanych celów szczegółowych Programu.

7.3.1. Plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej

Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej jest priorytetowym kierunkiem działań z zakresu pieczy zastępczej w Powiecie Nizańskim.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jako Organizator pieczy zastępczej w powiecie nizańskim w ramach swojego funkcjonowania podejmuje działania promujące rodzicielstwo zastępcze, wspiera istniejące rodziny zastępcze oraz poszukuje kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Działania te prowadzone są w trybie ciągłym.

Szczegółowy zakres, harmonogram, wskaźniki oraz przewidywane efekty działań podejmowanych w zakresie rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Nizańskim przedstawia opis celów szczegółowych – rozdział VII Programu.

Tworzenie nowych form rodzinnej pieczy zastępczej realizowane będzie poprzez działania w ramach celu szczegółowego nr 1 *Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2026-2028*:

1. Tworzenie warunków do powstawania nowych rodzin zastępczych

- 1) Promocja rodzicielstwa zastępczego;
- 2) Organizowanie szkoleń i kwalifikacja kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 3) Tworzenie rodzin zastępczych zawodowych;

- 4) Tworzenie nowych form pieczy zastępczej;
- 5) Wzrost kompetencji osób pełniących funkcję rodziny zastępczej będzie realizowany w szczególności poprzez działania w ramach celu szczegółowego nr 2 *Programu*.

2. Zapewnienie profesjonalnego wsparcia rodzinom zastępczym i rodzinnym formom pieczy zastępczej w prawidłowym pełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczych

- 1) Działania edukacyjne, zwiększenie dostępności szkoleń dla funkcjonujących rodzin zastępczych oraz superwizji;
- 2) Prowadzenie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, socjalnego, prawnego dla rodzin zastępczych i ich wychowanków;
- 3) Kontynuowanie i rozwijanie działalności grupy wsparcia dla rodzin zastępczych;
- 4) Obejmowanie rodzin zastępczych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej lub pracownika socjalnego.

Działania realizowane w ramach celów szczegółowych nr 4 i 6 *Programu*:

4. Wzmacnianie rozwoju poznawczego, emocjonalnego i społecznego dzieci przebywających w pieczy zastępczej

- 1) Zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i terapii wychowankom rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej stosownie do potrzeb;
- 2) Udzielanie wsparcia i pomocy w zakresie rozwoju zainteresowań i organizacji czasu wolnego, w tym wypoczynku letniego wychowanków rodzinnych i instytucjonalnych form pieczy zastępczej;
- 3) Organizowanie pomocy w obszarze edukacji i zdrowia.

6. Zapewnienie pomocy i wsparcia usamodzielniającym się wychowankom rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej

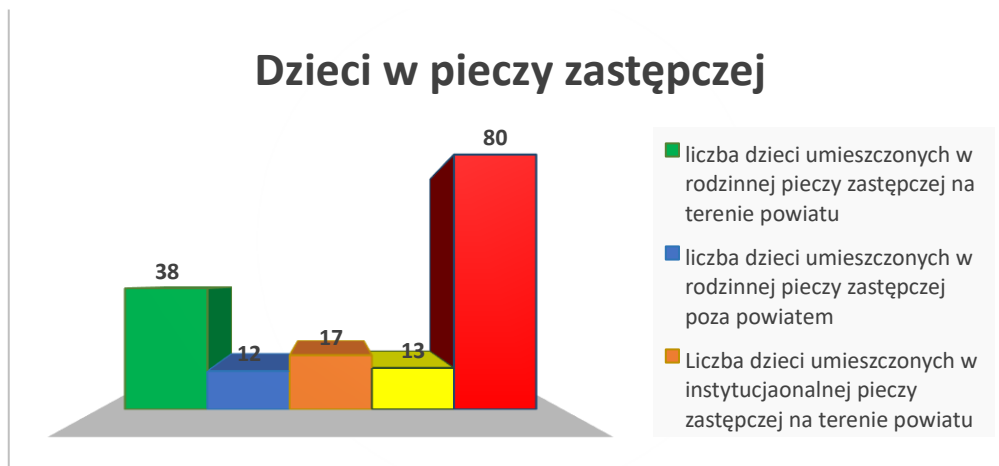
- 1) Wsparcie w realizacji Indywidualnych Programów Usamodzielnienia i pomoc w uzyskaniu przystępujących świadczeń – na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie;
- 2) Zapewnienie wsparcia usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej, w tym psychologicznego i prawnego;
- 3) Udzielanie wsparcia i pomocy w uzyskaniu i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych, uzyskaniu zatrudnienia i odpowiednich warunków mieszkaniowych. Ukierunkowane są na wsparcie wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej oraz usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej.

7.3.2. Plan ograniczenia instytucjonalnej pieczy zastępczej

W Powiecie Nizańskim od wielu lat przestrzegana jest zasada, że w przypadku zaistnienia konieczności zapewnienia dzieciom opieki zastępczej, priorytetem jest zapewnianie tej opieki przede wszystkim w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Najpierw poszukuje się osób mogących zapewnić dziecku opiekę wśród członków dalszej rodziny: dziadkowie, rodzeństwo, dalsza rodzina, później szuka się rodzin niespokrewnionych, w tym zawodowych. Dopiero po wyczerpaniu wszystkich możliwości zabezpieczenie dziecka następuje w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Na dzień 31.12.2024 - 80 dzieci z terenu powiatu nizańskiego przebywa w pieczy zastępczej, w tym 30 w pieczy zastępczej instytucjonalnej i 50 w rodzinnej pieczy zastępczej. Dane szczegółowe przedstawia wykres nr 4.

Wykres Nr 4 – dzieci w pieczy zastępczej z terenu Powiatu Nizańskiego (dane własne)

Według stanu na dzień 31.12.2024 roku w instytucjonalnej pieczy zastępczej przebywa 30 wychowanków pochodzących z terenu Powiatu Nizańskiego:

- 17 wychowanków w placówce opiekuńczo-wychowawczej na terenie własnego powiatu,
- 13 wychowanków w placówkach opiekuńczo-wychowawczych poza powiatem .

W powiecie nizańskim funkcjonuje 1 placówka opiekuńczo - wychowawcza typu socjalizacyjnego prowadzona przez Zgromadzenie Sióstr Misjonarek Apostolstwa Katolickiego w Warszawie. Placówką w Rudniku nad Sanem od 2016 roku kieruje siostra Irmina Butowska.

W Domu Dziecka „Nasz Dom Dzieciątka Jezus” w Rudniku nad Sanem w roku 2024 umieszczono 3 dzieci, wszystkie pochodzą z terenu naszego powiatu. Na koniec 2024 r. w placówce przebywało 17 wychowanków. Zgodnie ze wdrożonymi standardami, placówka statutowo posiada 14 miejsc dla wychowanków. Na przyjęcie 3 dzieci ponad standard na wniosek dyrektora placówki zgodę wyraziła Wojewoda Podkarpacka.

Dom Dziecka usytuowany jest w otoczeniu zieleni i lasu. Wychowankowie mają przestrzeń do swobodnej zabawy i spędzania czasu wolnego na świeżym powietrzu. Teren wokół placówki jest atrakcyjnie zagospodarowany – urządzone plac zabaw, boisko, miejsce do grillowania itp. Placówka jest regularnie remontowana, przez co osiągnęła bardzo wysoki standard mieszkaniowy. Dla wychowanków placówki jest przeznaczonych 6 pokoi mieszkalnych, z których każdy posiada indywidualną łazienkę, w tym: 2 pokoje – dwuosobowe,

3 pokoje – trzyosobowych, 1 pokój – czteroosobowy, aneks kuchenny oraz salon. W pokojach mieszkalnych dzieci posiadają wyodrębnione miejsca do nauki, tzn.: biurka oraz odpowiednie siedziska i oświetlenie. Ponadto istnieje możliwość korzystania z pokoju cichej nauki. Wszyscy wychowankowie posiadają własne łóżko jednoosobowe, szafki na odzież i przedmioty osobiste. W pokojach znajdują się również półki i regały do dyspozycji dzieci. Przy każdym pokoju znajdują się łazienki z prysznicem, umywalką i toaletą. Są to pomieszczenia zamykane, co zapewnia intymność dzieciom podczas korzystania z nich. Placówka posiada salon, który stanowi miejsce do wypoczynku i wspólnych spotkań, pokój gier/pomieszczenie do nauki zdalnej, pokój gościnny, jadalnię, pralnię z miejscem do suszenia rzeczy, siłownię, kuchnię i pomieszczenia gospodarcze, magazyn, miejsce do korzystania z komputerów, kaplicę, archiwum, 2 pomieszczenia biurowe, pokój psychologa, pedagoga, wychowawców oraz pomieszczenie do terapii zajęciowej. Wyposażenie pokoi jest zgodne z wiekiem oraz zainteresowaniami dzieci. Dzieci posiadają warunki zbliżone do warunków domowych. Wychowankowie mają zapewnioną pomoc wykwalifikowanej kadry oraz możliwość uczestniczenia w dodatkowych zajęciach rozwijających zarówno na terenie placówki oraz poza nią. Opiekę nad wychowankami sprawuje wysoko wykwalifikowana kadra.

Szczegółowy zakres, harmonogram, wskaźniki oraz przewidywane efekty działań podejmowanych w zakresie utrzymywania standardów w funkcjonującej na terenie powiatu nizańskiego placówce opiekuńczo-wychowawczej przedstawia opis celów szczegółowych – rozdział VII Programu.

Działania w zakresie utrzymywania standardów w funkcjonującej na terenie powiatu placówce opiekuńczo-wychowawczej są zaplanowane w ramach realizacji celu szczegółowego nr 3 *Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Nizańskim*:

3. Prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej i utrzymywanie standardów jej

funkcjonowania:

- 1) Stałe utrzymywanie obowiązujących standardów usług opiekuńczo - wychowawczych w placówce opiekuńczo-wychowawczej funkcjonującej na terenie powiatu nizańskiego,
- 2) Zapewnienie miejsca w placówce dzieciom wymagającym umieszczenia w pieczy instytucjonalnej.

VIII. BENEFICJENCI PROGRAMU

Beneficjentami Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Nizańskim na lata 2026-2028 są:

1. Dzieci i młodzież wychowująca się w ramach rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej;
2. Dzieci i młodzież opuszczająca instytucjonalne i rodzinne formy pieczy zastępczej;
3. Rodzice zastępczy;
4. Pracownicy PCPR i kadra placówki opiekuńczo-wychowawczej;
5. Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz kandydaci do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;

IX. REALIZATORZY PROGRAMU

Koordynatorem Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Nizańskim jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku.

Program będzie realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku przy współpracy z :

- Rodzinami zastępczymi;
- Powiatową Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Nisku;
- Ośrodkami Pomocy Społecznej;
- Ośrodkiem Adopcyjnym,
- Placówkami oświatowymi,
- Policją;
- Sędziami i Kuratorami Sądu Rejonowego w Nisku z III Wydziału Rodzinnego;
- Organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dziecka i rodziny, Kościołami i związkami wyznaniowymi;
- Placówkami służby zdrowia – szpital, NZOZ-y, Poradnie specjalistyczne w tym PZP i innych.

X. MONITOROWANIE PROGRAMU I EWALUACJA

Monitorowanie Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2026–2028 w Powiecie Nizańskim odbywać się będzie na podstawie sporządzanej sprawozdawczości z wykonania zadań oraz analizy zbieranych informacji nt. realizacji zadań ujętych w Programie, m.in. w oparciu o:

- sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej,
- prowadzoną dokumentację rodzin zastępczych,
- prowadzoną dokumentację usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej,
- umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej,
- umowy cywilnoprawne i porozumienia dotyczące świadczenia pracy/usług na rzecz osób sprawujących pieczę zastępczą i wychowanków pieczy zastępczej,
- listy obecności na szkoleniach, konferencjach, grupach wsparcia,
- zaświadczenia, certyfikaty ze szkoleń,
- zaświadczenia kwalifikacyjne,

Monitoringowi będą podlegać wszystkie zadania zawarte w programie.

Informacje te przedkładane będą Zarządowi Powiatu i Radzie Powiatu przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku wraz z corocznym sprawozdaniem z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku.

ZAKOŃCZENIE

Przedstawiony Program Rozwoju Pieczy Zastępczej został opracowany na podstawie

ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Wychodząc z założenia, że dla prawidłowego rozwoju dziecka niezbędne jest zapewnienie mu opieki w rodzinie naturalnej lub w warunkach maksymalnie zbliżonych do tych, jakie w niej występują należy stwierdzić, iż jedynie podjęcie zintensyfikowanych czynności ukierunkowanych na zwiększenie liczby zawodowych rodzin zastępczych, również działających w ramach pogotowia rodzinnego, z pewnością złagodziłoby skutki obecnej sytuacji.

Tylko wówczas będzie można wyposażać dzieci i młodzież w potrzebne umiejętności życiowe i tworzyć warunki do zaspakajania ich potrzeb rozwojowych, w tym przede wszystkim emocjonalnych. Konieczne jest doprowadzenie do tego, aby domy dziecka zaczęły przypominać rzeczywiście domy, w których oprócz warunków pozwalających na przyswajanie umiejętności życiowych będzie również domowa atmosfera i dorośli przygotowani do tworzenia więzi emocjonalnych oraz udzielania fachowej pomocy i wsparcia dziecku i rodzinie w kryzysie.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej przedstawia konieczność tworzenia zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych oraz plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Potrzeby w tym zakresie są duże, ponieważ problem pozostawiania dzieci bez opieki wciąż istnieje. W naszych działaniach na rzecz rodzicielstwa zastępczego szczególny nacisk zostanie położony na:

- promowanie zastępczych form opieki rodzinnej;
- pozyskiwanie kandydatów do sprawowania zastępczych form opieki poprzez tworzenie i rozwój infrastruktury rodzin zastępczych zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem oraz zapewnienie kompleksowego wsparcia w ich funkcjonowaniu – rozwój współpracy z lokalnymi instytucjami działających na rzecz rodziny,
- pozyskanie odpowiednich kandydatów do tworzenia zawodowych rodzin zastępczych o charakterze pogotowia rodzinnego oraz rodzinnego domu dziecka, które mogłyby stać się alternatywą dla utworzenia placówki interwencyjnej.

W ramach działań prewencyjnych warto rozważyć również powstanie systemu współpracy kuratorów sądowych, nauczycieli, pracowników ośrodków pomocy społecznej, który będzie służył kierowaniu do odpowiednich instytucji „pomocowych” rodzin zagrożonych dysfunkcyjnością. Tylko współpraca i współdziałanie wszystkich podmiotów zaangażowanych w pomoc dziecku i rodzinie wzmocni ich skuteczność.

Kierujemy się przekonaniem, iż najlepszą formą opieki nad dzieckiem jest rozwijanie systemu funkcjonującego na zasadach rodzinnych form opieki opierających się o nowoczesną instytucję

opiekuńczą, racjonalną pod względem kosztów utrzymania, a przede wszystkim sprzyjającą poprawie funkcjonowania wychowanków.

Osiągnięcie założonych rezultatów umożliwi zdefiniowanie obszaru pomocy nie tylko w kategorii kosztów, ale dalekosiężnych i opłacalnych dla środowiska lokalnego inwestycji społecznych, nastawionych na zapobieganie niepożądanym zmianom, rozwijanie umiejętności rodzicielskich, a w konsekwencji poprawę jakości życia dzieci i rodzin.

Pomyślne zakończenie wszystkich zaplanowanych założeń programu pozwoli nie tylko na zapewnianie dzieciom opieki całodobowej i wychowania w przypadku zaistnienia konieczności umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, ale przede wszystkim otworzy możliwość pomocy dziecku pozostającemu nadal w swoim naturalnym środowisku rodzinnym. Profesjonalne wsparcie rodzin w sprawowaniu ich podstawowych funkcji, działania profilaktyczne i pomocowe wobec rodzin, stanowią szansę na ich prawidłowe funkcjonowanie w środowisku i samodzielne sprawowanie opieki nad dziećmi.

Nadzór nad realizacją całości zadań założonych w Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej będzie należał do Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Nisku odpowiedzialnego za wdrażanie programu. Skuteczna realizacja niniejszego programu będzie uzależniona od dostępności środków finansowych niezbędnych do realizacji zapisów programu, koordynacji działań i współpracy pomiędzy instytucjami.

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Nizańskim na lata 2026-2028 wyznacza kierunki działań, które zmierzają do wzmocnienia systemu pieczy zastępczej. Nadrzędnym celem wszystkich działań i ukazanych w Programie jest zapewnienie dzieciom tymczasowej opieki i wychowania w pieczy zastępczej. Realizacja programu jest działaniem długookresowym, wymagającym zaangażowania i dużej odpowiedzialności ze strony wielu instytucji. Ponadto efektywność programu zależeć będzie od zaangażowania rodziny, której udzielana jest pomoc oraz od wydolności systemu pomocy społecznej.